

Date of document: 24/02/2022
Deliverable version: D3.3, V1.1
Dissemination Level: PU
Author(s): DEM

PU = Public
PP = Restricted to other programme participants (including the Commission Services)
RE = Restricted to a group specified by the consortium (including the Commission Services)
CO = Confidential, only for members of the consortium (including the Commission Services)

Deliverable D3.3

Training materials for workshops and trainings for
the housing associations employees.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 785147.

Any dissemination of results in this deliverable reflects only the author's view, and the EU Commission is not responsible for any use, that may be made of the information, it contains.

Document history

Project Acronym	HAPPI
Project Title	Housing Association's Energy Efficiency Process Planning and Investments
Project Coordinator	Torben Esbensen, Coordinator Contact On behalf of ProjectZero te@dem.dk
Project Duration	1 st March 2018 – 28 th February 2022

Deliverable No.	D3.3 Training materials for workshops and trainings for the housing associations employees		
Diss. Level	Public		
Deliverable Lead	DEM		
Status		Working	
		Verified by other WPs	
	X	Final version	
Due date of deliverable	31.10.2020		
Actual submission date	24.02.2022		
Work Package	WP3 – Planning, Finance, and Innovation.		
WP Lead	SOBO		
Contributing beneficiary(ies)	DEM, ProjectZero, EUC		
Date	Version	Person/Partner	Comments
21.02.2022	V1.0	DEM/Malene Wellendorf	1st draft for comments
24.02.2022	V1.1	DEM/Torben Esbensen	Final Version

Publishable Summary

This deliverable D3.3 is a list of activities and documents prepared for training and education of the employees and staff members in the six participating housing associations in the HAPPI project.

The documents include training courses in communication, information seminars about trash and waste, loading stations to electrical vehicles, solar photovoltaic systems and climate issues. Furthermore documents for training and education in the concept “Green Ambassadors in Housing Associations”.

In addition to this list of activities and documents the training courses and education seminars are described in details in deliverable *D5.4 Educational employee training program adapted to housing associations*.

The deliverable D3.3 is written in Danish language, because HAPPI is a project solely with Danish partners, and the main target group for D3.3 is Danish housing associations.

Table of Contents

Anvendt træningsmateriale	5
1. Fokusgruppe-interviews.....	5
2. Kursus: Kommunikation og adfærd	5
3. Temaaften 1: Affald og genbrug	7
4. Temaaften 2: Elbiler og ladestandere.....	8
5. Temaaften 3: Hvorfor sætter vi solceller op.....	9
6. Temaaften 4: Klimabevidst – hvordan?	10
7. Kurser for grønne ambassadører og medarbejdere	11
8. Træning indenfor forretningsmodeller og finansieringsløsninger ..	11

Anvendt træningsmateriale

1. Fokusgruppe-interviews

Der er ultimo 2018 afholdt to fokusgruppe-interviews for ejendomsfunktionærerne fra hver af de 6 boligforeninger i HAPPI.

2. Kursus: Kommunikation og adfærd

Der er i 2019 afholdt 3x2 kursusforløb for teknisk- og administrativt personale i de 6 boligforeninger i HAPPI, med fokus på kommunikation og energirigtig adfærd.

Program

Kommunikation ved energi- og klimarenoveringer

Mødested:
EUC Syd, Hilmar Finsens Gade 14-16, 6400 Sønderborg
Lokale 51.201

Dato:
22.10.2019 og 5.11.2019

Mødetid:
Kl. 08:30 – 12:30

Programmet er:

24.09.2019

08.30 Intro og kort præsentationsrunde
08.45 Hvorfor arbejde med energirenoveringer?
09.00 Det individuelle niveau
09.45 Pause
10.10 Det kollektive niveau
10.45 Hvem taler vi til? Typer, motivation, Klimaspillet
12.00 Opsamling og program for næste gang
12.30 Frokost

1.10.2019

08.30 Intro
08.40 Opsamling fra sidste gang
09.15 Situationsbestemt kommunikation – konfliktløsning
09.45 Pause
10.10 Situationsbestemt kommunikation – fortsat
10.45 Nudging
11.45 Opsamling og evaluering
12.30 Frokost

Uddrag af undervisningsmateriale

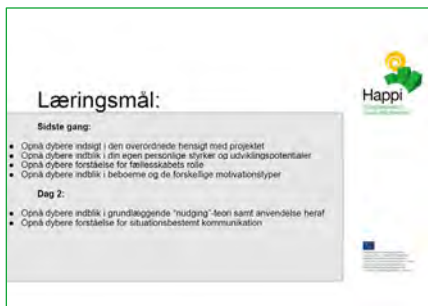
HAPPI
Kommunikation og adfærd
Dag 1

Læringsmål:

Dag 1:

- Opnå dybere indsigt i den overordnede hensigt med projektet
- Opnå dybere indsigt i din egen personlige styrker og udviklingspotentiale
- Opnå dybere forståelse for fællesskabets rolle
- Opnå dybere indsigt i beboerne og de forskellige motivationsstyper

Læringsmål:

Sidste gang:

- Opnå dybere indsigt i den overordnede hensigt med projektet
- Opnå dybere indsigt i din egen personlige styrker og udviklingspotentiale
- Opnå dybere forståelse for fællesskabets rolle
- Opnå dybere indsigt i beboerne og de forskellige motivationsstyper

Dag 2:

- Opnå dybere indsigt i grundlæggende "nudging"-teori samt anvendelse heraf
- Opnå dybere forståelse for situationsbestemt kommunikation

Hvad mener beboerne? SALUS

Synes du det er en god ide at energirenovere i din afdeling?

Response	Percentage
Ja	~85%
Nej	~10%
Ved ikke	~5%

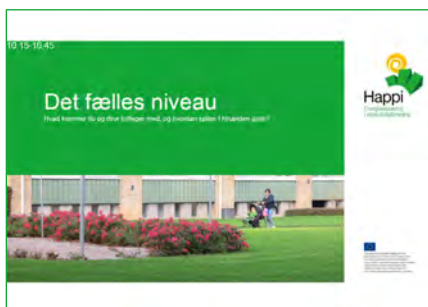
20:30-20:50

Det individuelle niveau
Hvad kommer du og dine kolleger ind, og hvordan kalder I hinanden på?

Hoved

- Hoved
- Hjerte
- Din person

19:15-19:45

Det fælles niveau
Hvad kommer du og dine kolleger ind, og hvordan kalder I hinanden på?

Hvor enig er du i...?

1. Det er vigtigt at reglerne bliver overholdt af alle beboere, også selvom det kræver en diskussion.
1. Det kan ofte godt betale sig at sige pyt og tage diskussionen med beboerne en anden gang.
1. Jeg arbejder bedst med mine egne løsninger og på min egen måde.
1. Det er vigtigt for mig, at jeg har kolleger, som kan hjælpe, hvis jeg har problemer.

3. Temaaften 1: Affald og genbrug

Afholdt hos Sønderborg Forsyning oktober 2021.

Fokus på øget bevidsthed om miljø og klima, jf. boligforeningernes energi- & bæredygtighedsstrategier.

<https://www.projectzero.dk/artikler/2021/oktober/alt-kan-genanvendes-n%c3%a6sten-da>

Uddrag af materiale

4. Temaaften 2: Elbiler og ladestandere

Afholdt hos EUC Syd november 2021.

Fokus på at sikre gode rammer for erhvervelse af elbiler, og sørge for, at der allerede nu er ladestandere til rådighed i boligforeningerne.

<https://www.projectzero.dk/artikler/2021/december/elbiler-er-fremtidens-transportform>

Uddrag af materiale

Elbiler
Det klimavenlige valg

Happi
Energirenovering i vores boligforening

ProjectZero

Senderborg
SIBO

42 DANBO Gråsten SIBO

www.gj-happi.dk

Hvordan kommer I som boligforening godt fra start?

Der vil være mange spørgsmål der skal afklares, inden opstart af ladestanderne kan sættes i værk. Løsningsmulighederne kan være forskellige, og den bedste løsning er ikke nødvendigvis den samme i alle boligforeninger/skifter. Adresser afsløret i din boligforening kan oplyse om, hvilke muligheder der findes.

www.gj-happi.dk

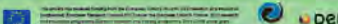
Det er bl.a. vigtigt at afklare følgende:

- Må man opsætte sin egen ladestander?
- Hvem må benytte de ladestander der sættes op?
- Hvad skal det koste at lade og hvordan afregnes beløbet?
- Hvor skal ladestanderne placeres og hvor mange?
- Hvilke udgifter er inkluderet ved abonnement?
- Hvem skal montere og vedligeholde systemet?

Er du i tvivl om, hvilke muligheder der er i din boligforening, kan du rette henvendelse til din repræsentant for boligforeningen.

Erhvervelse af elbiler bidrager til opfyldelse af FN's Verdensmål for bærekraftig udvikling.

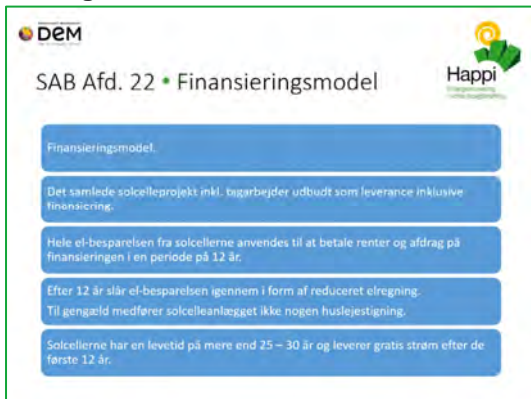
5. Temaaften 3: Hvorfor sætter vi solceller op

Afholdt hos EUC Syd januar 2022.

Fokus på virkningen af solcelleanlæg, samt fordelene ved batteriløsninger.

<https://www.projectzero.dk/artikler/2022/februar/2270-almene-boliger-i-s%C3%B8nderborg-omr%C3%A5det-f%C3%A5r-str%C3%B8m-fra-solceller>

Uddrag af materiale

DEM

SAB Afd. 22 • Finansieringsmodel

Happi

Finansieringsmodel.

Det samlede solcelleprojekt inkl. tagarbejder udbudt som leverance inklusive finansiering.

Hele el-besparselsen fra solcellerne anvendes til at betale renter og afdrag på finansieringen i en periode på 12 år.

Efter 12 år slår el-besparselsen igennem i form af reduceret elregning. Til gengæld medfører solcelleanlægget ikke nogen husejstigning.

Solcellerne har en levetid på mere end 25 – 30 år og leverer gratis strøm efter de første 12 år.

SAB afd. 15 • Klosterløkken • 105 boliger
Pris: 3,2 mio. kr. • Tilbagebetaling: 10 år

6. Temaaften 4: Klimabevidst – hvordan?

Afholdt hos EUC Syd februar 2022.

Fokus på gode klima- og energivaner samt hvilke værktøjer, der kan benyttes for at motivere og engagere beboere/naboer.

Uddrag af Gode Klimavaner

GODE KLIMAVANER

1 Undgå transportmidler, der udleder CO₂
 Det skal du gøre:
 • Cykle eller gå til dine destinationer
 • Brug offentlig transport, hvis du skal længere væk
 • Undgå eller minimer kørsel i benzin-/dieselbil
 • Undgå eller minimer flyrejser

2 Spis klimavenligt
 Det skal du gøre:
 • Undgå eller minimer at spise kød (isn't men godt)
 • Køb lokale og/eller danske råvarer i sæson
 • Skær ned på animalske produkter
 • Undgå forarbejdede fødevarer som dåsemad og færdigretter – lav selv mad
 • Køb kun den mængde mad, du skal bruge (undgå madspild)

3 Minimer dit energiforbrug derhjemme
 Det skal du gøre:
 • Slukke apparater og opladere, du ikke bruger – de må heller ikke stå på standby
 • Tag mere tøj på i stedet for at skruer op for varmen eller tænde brændeovnen (18-21 grader) hver grad du sparer reducerer du varme regningen med ca. 5 %
 • Brusebad på maksimalt tre minutter (Temperatur så lav som mulig)
 • Skift til sparebruser og pilator på vandhane
 • Fyld opvaskemaskinen helt op
 • Vask tøj, når det er nødvendigt – se og bluft om tøj kan luftvaskes (Vask ved lav temperatur)
 • Undgå tørretumbler (ønsker du bløde håndklæder, 5 min. i tørretumbler gøre det)

4 Producer ikke unødvendigt affald
 Det skal du gøre:
 • Brug ikke plastikposer – hverken til indkøb eller mad
 • Brug ikke engangsservice

GODE KLIMAVANER

5 Klæd dig klimavenligt
 Det skal du gøre:
 • Brug det, du allerede har i skabet
 • Anskaf dig nyt tøj ved at bytte eller købe fra genbrugsbutikker
 • Dyk det, der er gået i stykker
 • Køb i genbrug eller på salgssæder med brugte varer

6 Minimer dit forbrug
 Det skal du gøre:
 • Køb ting, du har brug for. Det skal være 'need to have' og ikke bare 'nice to have'
 • Køb en af dem, du har brug for, selvom der er to på tilbud
 • Køb ting, du kan bruge længe (ikke leje efter mode og trends)
 • Køb produkter med isærvede, så de kan repareres
 • Køb i genbrug eller på salgssæder med brugte varer
 • Køb kun noget, medmindre du har forsynet at du skal bytte dig frem til det

7 Minimer dit dataforbrug
 Det skal du gøre:
 • Stream ikke videoer, film og sange
 • Se kun indhold i den TV fra armene eller tvudbydere
 • Ikke at gøre online-til
 • Mail og computer kun at sende/mottage nødvendige e-mails
 • Slå automatisk videoafspilning fra på dine sociale medier

8 Prioriter deling og genbrug
 Det skal du gøre:
 • Køb kun noget, medmindre du har forsynet at du skal bytte dig frem til det
 • Køb primært i genbrug eller på salgssæder med brugte varer
 • Aflever dit eget stagne tøj, elektronik og andet til genbrug – og del det selv med dine venner
 • Tænk over, om du kan dele et køb med for eksempel en ven

9 Inspirer andre til en mere CO₂-neutral hverdag
 Det skal du gøre:
 • Læs mindre en artikel om klimafordringerne dagligt
 • Tal om dine vaner med familie, venner eller kolleger
 • Følg på energiforbrug og forest om det

7. Kurser for grønne ambassadører og medarbejdere

Der har i efteråret 2020 været afholdt to kurser på EUC Syd for grønne ambassadører og medarbejdere involveret i ambassadørarbejdet.

Invitation og program

Kursus
for grønne ambassadører

Alle boligforeninger i HAPPI-projektet starter nu et grønt ambassadørkorps.

Som oplagt til inddragelse, og for at skabe et øget fokus på de gode værdier og bæredygtighed blandt beboerne, inviteres du som grøn ambassadør på kursus ved EUC-Syd.

Et grønt ambassadørkorps formes af det lokale engagement i boligforeningen, og undervejs i kursusforløbet vil du blive præsenteret for informationer om Sønderborg Kommunes grønne omstilling, og forskellige initiativer iværksat i boligforeningerne.

Der gives desuden input til, hvordan du som grøn ambassadør kan gøre en forskel sammen med din boligforening i Sønderborg Kommune.

Tak fordi du har meldt dig som grøn ambassadør

nr. 42

Mere information om grønt ambassadørkorps kan ses på www.go-happi.dk

Program for kursusdagen

16:00-16:10 Praktisk information

- Toiletter, pauser mv.
- Forventningsafstemning m. undervisningsform mv.

16.10-16.30 Præsentation

- Underviser
- Introduktion til program
- ProjektZero (rolle) / Sønderborg Kommunes omstilling (Peter Rathje)
- HAPPI-projektet generelt og boligforeningenes energi- og bæredygtighedsstrategier [Vivian (age)bracte]

16.30-17.00 Præsentation af deltagere:

- Navn, boligforening og baggrund
- Hvorfor valgte at blive grøn ambassadør?
- Beskrivelse af et enkelt kort hus
- Afslutningsvis: Hvem er en typisk ambassadør...

17.00-17.45 Undervisning

- Målet med grønt ambassadørkorps
- Roller i et grønt ambassadørkorps

Opgave

- Organisering
- Hvor lang tid binder man sig for/er man valgt ind
- På sigt: Hvordan vil dine stader fremadrettet?
- Økonomi, tid, forskellige forudsættelser, udnyttelse af forskellige kompetencer (rammer for opgaven)

17.45-18.15 PAUSE / AFTENMÅD

18.15-18.30 Undervisning

- Hvordan motiverer vi naboer?
- Ambitionsniveau for grønt ambassadørkorps

18.30-18.40 Eksempler/cases fra andre

18.40-19.40 Opgave

- Brainstorming af opgaver for grønt ambassadørkorps
- Handlingsplan

19.40-19.50 Opsamling af initiativer på tværs

19.50-20.00 Tak for i dag

8. Træning indenfor forretningsmodeller og finansieringsløsninger

Der henvises til beskrivelse af afholdt workshop omkring finansieringsforhold, beskrevet i *D3.2 Innovative third part financing solutions for Housing Associations' energy retrofit projects.*

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 785147.

Any dissemination of results in this deliverable reflects only the author's view, and the EU Commission is not responsible for any use, that may be made of the information, it contains.